

enkele verzen, of zelfs enkele woorden zijn geïnterpoleerd.¹⁸⁾

Hoe dan deze gedachte in het Nieuwe Testament is gekomen, wordt door de critici verschuldigd beoordeeld. Velen zijn geneigd met Harnack¹⁹⁾ aan te nemen, dat deze gedachte te danken is aan een verkeerde uitlegging van Jes. 7:14. Anderen denken aan heidensche invloed. Eenstemmigheid is hierover niet bepaald. Harnack spreekt in zijn Dogmengeschiede²⁰⁾ van een „unerfreuliche Musterkarte“ en memoreert, dat Seidel en Van den Bergh van Eysinga denken aan het Boeddhisme als bron; Gardner en Bousset aan Egyptischen invloed; Funkel en Cheyne aan een Babylonischen oorsprong; Pfeiderer aan een Phrygischen cultus; Schmidt aan Perzische leer; Usener aan Griekse mythologie; Dietrich aan den Mithrasdienst; Butler aan de eleusische of andere mysteriën enz.

De gedachte aan Heidensch-mythologische invloed heeft vooral ingang gevonden door de religieus-geschiedelijke methode, die op het Nieuwe Testament werd toegepast. K. Thieme kon derhalve zeggen, dat de bestrijding van de gedachte van de maagdelijke geboorte vooral te danken was aan de religieus-historische bijbeleriek.²¹⁾

Het felt, dat er zooveel verschil is in het zoeken naar den oorsprong van deze gedachte, pleit er niet voor. Toch is daarom de religieus-historische beschouwing van de maagdelijke geboorte niet zonder waarde. Zij toont hierin ook weer, dat de gedachte van de goddelijke afkomst van den Verlosser diep is doorgedrongen in heel het menschelek gedachte.²²⁾

2. Dogmatische bezwaren. Deze ontmoeten we vooral bij E. Brunner. Hij meent, dat deze leer vooral is opgekomen uit dogmatische motieven.²³⁾ De eerste grond zou geweest zijn: dat een natuurlijke geboorte in strijd zou zijn met de betekenis van het feit der menscheboort. Maar volgens Brunner is de leer van de maagdelijke geboorte een verkleining van het wonder der menscheboort van Christus. Zegt men dat het onwaardig zou zijn, dat de Heiland op de gewone wijze mensch was geworden, dan wil Brunner er nadruk op leggen, dat de Heiland juist op onwaardige wijze geboren moest worden. Dat is de grondtrek van de bijbelsche openbaringsgedachte. Hier staat Brunner lijnrecht tegenover Kohnstamm, die de maagdelijke geboorte juist daarom verworpt, dat het huwelijk daarmee wordt gediskwalificeerd.²⁴⁾ Wanneer de maagdelijke geboorte wordt verdedigd met een beroep op de leer van de erfzonde, dan merkt Brunner op dat noch de geboorte uit een zondige moeder de zondeloosheid waarborgt, noch de geboorte uit man en vrouw de zondeloosheid kan verhinderen.

Brunner ziet in de leer van de maagdelijke geboorte een poging om in een overigens natuurlijk iets een goddelijk „stuk“ in te plaatsen, en wel een waarnemingsfeit, waarvan twee menschen iets konden weten zonder geloof.²⁵⁾ Brunner verworpt deze gedachte, omdat hij ze niet kan plaatsen in zijn systeem.²⁶⁾

Het is hier de plaats om iets te zeggen van de meening van Brunner's vroegeren medestander Karl Barth. Deze aanvaardt de maagdelijke geboorte²⁷⁾, en bestrijdt Brunner op dit punt. Maar de redeneermethode is geheel aan die van Brunner analoog. Hij laat eerst zien, hoe zwak eigenlijk het Nieuwtestamenteel getuigenis is en geeft daarna de verdediging.

Dit leerstuk ligt aan den rand van de openbaring, heeft geen ontische, wel moëtische betekenis.²⁸⁾ 't Kan niet vergeleken worden met de erkenning van Christus' waarchachtige godheid en menscheheid. 't Is een aanduiding van het karakter van dit mysterie. Barth beschouwt het als een signum, een teeken, dat heenwijst naar een feit. Het feit is het belangrijkste. Dat wil niet zeggen, dat het teeken indifferent is.

3. Morele bezwaren. Het is vooral Prof. Kohnstamm, die moreel bezwaar heeft ingebracht tegen deze leer. Zie wordt door deze leer het gezin in zijn wezen vernietigd. Wanneer Jezus geen menschelek vader heeft gehad, dan staat het menschelek vaderschap als zoodanig onherroepelijk en in geheel exceptioneelen zin, onder den vloek der zonde. Van hieruit is nog slechts één uitredding: het klooster.²⁹⁾

18) Aangehaald bij Orr, a.w. p. 48.

19) Zie J. Gresham, Machen, a.w. p. 44-237; H. Weizel, Bibl. Theologie 1911, zegt: Man kann mit der Streichung von 4 Worten (in Luc. 1:34) auskommen! Dat is de bedoeling. Men wil „auskommen!“

20) Dogmengeschiede, I, p. 113.

21) a.w. p. 113.

22) Theol. Blätter, 1932, p. 300. Vgl. R. G. G. 2 I. Babylon III, kol. 719, Christologie II, kol. 1604, C. Cleinen, Religions-geschichtliche Erklärung des N. T. 1909, pag. 223-244.

23) Vgl. A. v. Deursen, Der Heilbringer, 1931, p. 378. Bij de patres Justinus Martyr, Origenes wordt gewezen op de parallellen in de heidensche mythologieën. Dit is niet bedoeld als verklaring, maar als argumentum ad hominem. Vgl. Machen, a.w. p. 330.

24) a.w. p. 290.

25) a.w. p. 174.

26) p. 291.

27) Dit is heel duidelijk aangetoond door Dr S. U. Zuidema in z'n artikelenreeks in het N. O. I. Kerkblad, 24e jrg., p. 205.

28) Credo, 1935, p. 57-65, Kirchliche Dogmatik I 2, p. 187-221.

29) Vgl. Prof. K. Schilder, Ref. XVI, no. 3.

30) Schepper en Schepping, III, p. 174.

Ook vindt hij, dat een gedachte als deze heel moeilijk kan worden verhaald in de Zending. Hiermee hebben we een kort overzicht gegeven van de bezwaren, die tegen de maagdelijke geboorte zijn ingebracht.

N.

K. M.

UIT DE SCHRIFT

Wederopbouw.

Toen ik zelf in het huis van Sjennaja, den zoon van Delaja, den zoon van Mehetabel kwam, terwijl deze in geestvervoering was, zelde deze: „We mochten samen gaan naar het huis Gods, midden in den tempel, en de tempeldeuren sluiten, want men komt u vermoorden, ja bij nacht komt men u vermoorden!“ Maar ik zelde: „Zou een man als ik vluchten? En wie, die is als ik, zou den tempel kunnen binnengaan en in het leven blijven? Ik ga niet.“ Ik begreep het wel: „Zie, God had hem niet gezonden om deze profetie aangaande mij uit te spreken, maar Tobias en Sanballat hadden hem omgekocht, opdat ik bang zou worden en aldus zou doen en zondigden.“ Dat ware dan voor hen een gelegenheid tot later geweest om smaad over mij te brengen.“ „Gedenk, o mijn God, Tobias en Sanballat, maar deze zijn daden! En ook de profeten Noadja en de overige profeten, die mij bang wilden maken!“

Nehemia 6: 10-14 (vertaling Dr A. Noordzij).

„Nehemias“, de heilige Bouwmeester, zooals Vondel hem aandient, is de man van Jeruzalem's wederopbouw geweest. De verwoeste stad moest uit het stof herrijzen. Maar Nehemia is in de ziel gezonken het psalmwoord, dat zoo de Heere de stad niet bouwt, tevergeefs de bouwlieden zich eraan geven. Wat van den bouw geldt, is ook voor den wederopbouw van kracht.

Daarom is Nehemia niet de man, die den wederopbouw kan beginnen met ongeloovigen of defaitisten. Als „binnen den kring van Juda“, d.w.z. in de gemeenschap der teruggekeerde ballingen de moedeloosheid aan het woord komt, dan zingen de vermoelden een liedje:

„Des dragers kracht is op;
er is te veel pijn;
wij, wij kunnen niet
den muur bouwen.“

(4: 10, vertaling Noordzij).

Die slappe lieden ook; van den geestelijken tegenstand, door de groep Sanballat geboden, reppen zij niet. Ze worden er niet door aangevuurd. Wederopbouw is een kwestie van materiële waarden, en van niet meer. Zij zien alleen maar pijn. Den heiligen krijg zwijgen ze in hun kerm-liedje dood. Maar Nehemia gaat door: wee hem, als hij het niet doet. Hij ziet wel den heiligen oorlog. Wederopbouw is primair een geestelijk theocratisch begrip. Een étape in den geestelijken strijd.

Nu, hij ondervindt er dan ook al de zwarigheden van. Maar hij komt langs dien weg ook dagelijks verder in de goede, de alleen geestelijke en geloovige uitwerking van dat anders zoo vage begrip van „wederopbouw“.

Nehemia ondervindt de moeilijkheden, zoo zeiden we. Wat al tegenstand: overval, hinder, sabotage, laster-campagne, dreigement, fluistergerucht. En, niet te vergeten, intimidatie, gepaard met een poging, een wettige aanklacht tegen hem uit te lokken. Eerst wordt Nehemia bestookt met een „open brief“. Sanballat, de schrijver van het gesloepen stuk, huichelt enkel vriendelijkheid: — „och, och, Nehemia moest eens weten, hoe hij door allerlei onverantwoordelijke elementen van allerlei leelijke verdacht en beschuldigd wordt, tot van een greep naar de macht toe! Zou een conferentie tussen schrijver en geadresseerde geen raad schaffen? Met de meeste hoogachting, uw dienstvaardige Sanballat. Maar Nehemia doorziet den listigen toelag van intimidatie, die de bedoeling heeft, Nehemia er toe te brengen, het wederopbouwwerk te staken: de kracht van den leider is dan meteen gebroken (6: 5-9). Nehemia's ondubbelzinnig antwoord evenwel bewijst Sanballat, dat de man van den wederopbouw niet in de fuik geloopt is. Dan volgt een nieuwe aanval. Een „ons verder onbekende profet“ moet nu „Nehemia in het voor hem als leek verboden tempelgebouw lokken (vgl. Num. 18: 7), waardoor den priesters gelegenheid wordt geboden hem van heiligschennis aan te klagen en op dien grond om het leven te brengen“. Onder die priesters immers heeft Sanballat's groep heel wat medestanders: het waren de officiële hoogwaardigheidsbekleeders, die van den al te parmantigen „leek“ niet veel moesten hebben en over zijn sociale hervormingen lang niet te spreken waren. De combinatie van trouwelooze priesters en valsche profeten is trouwens niet nieuw: Jesaja wist er ook alles van, en Michä eveneens. Als nu, waarschijnlijk op invitatie, Nehemia bij dezen valschen profet op bezoek komt, raakt de man, casueel genoeg, in „geestverrukking“¹⁾, — de simulant! En weer zingt de sirene: Nehemia, laten we

toch samen naar den tempel gaan, sluipmoordenaars bedreigen uw leven, maar daar zij ge tenminste veilig. De Heere zelf geeft kennelijk deze waarschuwing mij in! Maar Nehemia loopt ook nu niet in de val. Hij begrijpt, dat de quasi-godsgezant omgekocht is, en zal niemand de kans geven, hem van illegale handelingen (als een in zijn geval den niet-leviet verboden overschrijding van den tempeldorpel) te beschuldigen. Mag hij blijven doorwerken, dan moet het volk weten, waar het om gaat. En moet hij, zooveel het vleesch aangaat, eenmaal ten val komen, dan dient het volk nog te weten, waar het om gaat. In dat geval zal de wederopbouw van den tempel zelfs nog door zijn persoonlijke schade wezenlijk gediend zijn. Ook al wordt hem troffel en zwaard door de Sanballats en andere verraders uit handen geslagen. Maar valt hij in het voor hem gesponnen net der vreesachtigheid of der illegale handelingen (hoezeer ook overigens haast onvermijdelijk), dan heeft zijn ondergang niets stichtends, en wordt de zaak van den wederopbouw werkelijk en voor goed geschaad.

En nu durft de profet ook met het verraad tot God komen, — als aanklager. Hij redt zich niet uit den greep van het hem opgedrongen conflict door een quasi-stichtelijke mishandeling van het woord: hebt uwe vijanden lief, als zou dit een bevel zijn, om den heiligen oorlog stop te zetten. Neen, — God moge gedanken aan Tobias en Sanballat, „aanklagers van andere goden“, en ook aan die „profeten“ en de andere „profeten“, die als valsche profeten zich dienstbaar stellen aan de legionairs van het geestelijk verraad. Hun namen en personen zijn in het niet verzonken, maar Nehemia heeft ze voor Gods aangezicht gebracht, en in het kroniekenboek hierboven staan die namen aangeleekend: — eens zal het van de daken gepredikt worden, wat deze duisterlingen — onder wie de dame Noadja niet ontbreekt — hebben uitgericht.

Zoo weten wij, wat wederopbouw is.

Het is niet een kruisersdienst-op-groote-schaal, 't is geen georganiseerde puin-opruiming. Het is bekeering tot God, verzameling van het „overblijfsel“, dat naar de verkiezing is, combinatie van troffel en zwaard, maar deze beide gehanteerd in den principieelen geloofsstrijd.

Dies met een stoet hartsiers ick 't lijf
[verzek'en ginch,
En gaf den bouwlieden, zo ick 's vyands
[list doorsnuffel,
Den degen in d' een vuyst, in d' ander hand
[den truffel,
Den beucklaer by de werck, om schullen
[slagh op slagh
Van 'theyr, dat zwert van nyd steeds op
[zijn luymen lagh, —

zooals Vondel het teekent.

Wederopbouw kan dus niet zijn een herstel-naar-de-gelijkschakelingsmethode. Want deze methode wischt de grenzen tusschen Godsvrees en haar tegendeel uit: treft economische, sociale, architectonische voorzieningen, doch schakelt daarbij de propaganda voor heidendom en ongeloofstheorieën in en lokt of dwingt haar catechumenen bij duizenden: onder de kleine kinderen, die uit lo-geeren gaan, onder de krachtige mannen, die worden opgeroepen tot den wederopbouw, en onder de sociaal afhankelijken. De echte wederopbouw daarentegen is op den Christus Gods gericht; al was het gerucht ook valsche, dat Nehemia misschien wel de Messiaansche koning zou willen worden, niettemin werkte hij gehoorzaam op dezen Koning aan; hij verbiedt daarom de gemengde huwelijken (geen ras-, doch geloofskwestie), herstelt den sabbath, verwijdert de geestelijke verraders, voorziet den tempel van het noodige, legt de „trouwband-oorkonde“ vast, leest de wet Gods publiek, roept een boetedag uit, vervult de schaduwen, ontziet als niet-leviet de wet, die hem den toegang tot den tempel ontzegt, zorgt voor de priesters en hun tractement, en bouwt in den staat aan de kerk:

Doen klom ons juychen nae 't gesternte
[klaer van schimmer²⁾,
Om dat van derwaerts was gezegent ons
[getimmer,
De stadt bevolckert weer van 't Priesterlijck
[geslacht,
Zyn thiende Levi wierd geheylycht en
[gebracht,
De Godsdienst racekte in zwang: waerom
[myn naem zal duren
Zoo langh Jerusalem derf roemen op zijn
[muyren.

Er is een zoogenaamde wederopbouw, die een étape is in den oorlog van den Antichrist tegen den Christus Gods. Valsche profeten luiden hem in, baatzucht en intrigue worden soms zijn methodische propaganda-middelen. De christen late zich daarbij niet inschakelen, en de kerk houde den hongerigen mond open van de kinderen der vaders, die afbraak noemen wat ongeloovigen als wederopbouw aandienen, en die deswege worden nagesloten van steun. Ze brenge de Sanballat's voor Gods troon, en de Noadja's ook, en doe in elk van

haar ledige
plaats op
of van
liever on-
hem hou-
Immer

Men
Men

De D
Een
Van
En je
Men
W
Da
Ve

De v

1) Het I
door ander
opgevat. He
2) Schilt
3) J. v.
Kerke v.
uitgebrand).

KE

WEERI

Er zijn
de tekenen
der teeken
tijd te k
toekomst
ze zich g
eindkatal
bepaalde
vast zette
Geen won
die wij t
tot het
zoek — n
ting.

Het bel
vaarlijk is
der werel
gekregen.
betreft d
laatste da
in de Sel
gaf hij on
macht zie
tieke, cult
de volgro
de schaal
sluitteel. V
omtrent d
paalid tij
machten
Antichrist
en éénker
christ nog
mand mo
kan in te
Maar dat
tot zijn p
mogen w
Antichrist
zijn; wij
mensch d
2: 4: de
vgl. vs 6:
zal de gel
allen, me
verleiden.
worstelen

En hier
op dezen
tegen s
wereld „a
ettelijke
geworden.
tussenp
Intensieve
het antie
Pinksterg
over heel
geloovige
eens voor
gesteld, v
houd van
geopenba
aan alle
over zal
wenk van
„in één v
de verste
de geheel
ken, dat
tratie als
nationale